

Список використаних джерел

1. Бондаренко О. В. Методика викладання іноземних мов у вищій школі. Київ : КНУ, 2018.
2. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. Офіційні навчально-методичні матеріали з підготовки рятувальників.
3. Закон України «Про Державну службу України з надзвичайних ситуацій».
4. Міністерство освіти і науки України. Методичні рекомендації щодо викладання іноземних мов у ЗВО.
5. Соловей М. І. Інноваційні технології навчання іноземних мов. Київ : Ленвіт, 2016.

Пусан Максим Юрійович,
ад'юнкт науково-організаційного
відділу Військового інституту
Київського національного
університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник:
Пунда Юрій Васильович,
професор кафедри міжнародних
відносин Військового інституту
Київського національного
університету імені Тараса Шевченка,
доктор військових наук, професор

**ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ БЕЗПЕКОВИЙ ПРОСТІР
ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ
БЕЗПЕКИ В ЄВРОПІ**

Регіональна система безпеки Європи має формуватися в межах єдиного загальноєвропейського простору як інтегрованої та цілісної системи безпеки, що охоплює сукупність взаємопов'язаних суб'єктів європейського безпекового середовища. Такий підхід передбачає відхід від зведення безпекових процесів до функціонування окремих субрегіональних комплексів, зокрема Центральної та Східної Європи, та орієнтацію на всеохопну регіональну безпеку.

Архітектура європейської безпеки на теперішньому етапі характеризується наявною договірною архітектурою загальноєвропейської системи колективної безпеки (далі – архітектура безпеки), яка тривалий

час будувалася за принципом блокового протистояння. Її основою були два ключові військово-політичні об'єднання – Організація Північноатлантичного договору (далі – НАТО) та Організація Варшавського договору (далі – ОВД). У межах такого підходу держави, що не входили до зазначених блоків, фактично не розглядалися як повноправні суб'єкти європейського безпекового середовища.

Після розпаду Радянського Союзу та припинення існування ОВД відбулася суттєва трансформація регіональної системи безпеки [1]. Ключовими чинниками цих змін стали розширення НАТО, формування Організації Договору про колективну безпеку (далі – ОДКБ), а також розвиток нових форматів оборонного співробітництва, таких як Люблінський трикутник, Вишеградська група та Північне оборонне співробітництво (NORDEFCO), що призвело до виникнення нової конфігурації безпеки, основу якої становлять НАТО, ОДКБ та пострадянський простір [2–4].

Водночас навіть трансформована структура міжнародної безпеки не забезпечила повноцінного залучення всіх держав до ключових міжнародно-правових інструментів, передусім у сфері контролю над звичайним озброєнням. Зазначена тенденція відображалася у відсутності участі окремих держав у Договорі про звичайні збройні сили в Європі (далі – ДЗЗСЄ) та інших взаємопов'язаних міжнародно-безпекових актах [5].

Унаслідок цього низка держав – учасниць військово-політичних блоків, зокрема НАТО та ОДКБ, серед яких Естонська Республіка, Латвійська Республіка, Литовська Республіка, Республіка Словенія, Киргизька Республіка та Республіка Таджикистан, характеризувалася інституційно неповною інтеграцією до окремих механізмів контролю над озброєннями [5]. Зазначена конфігурація міжнародно-правових зобов'язань об'єктивно сприяла формуванню уявлень про регіональний дисбаланс сил, що використовувалося російською федерацією як аргументаційна основа для ініціювання перегляду чинної архітектури безпеки [5].

Зазначені суперечності сприяли виникненню та загостренню безпекових криз у загальноєвропейському регіоні, зокрема широкомасштабного вторгнення російської федерації в Україну, військові інтервенції російської федерації у грузинські регіони Південної Осетії й Абхазії, Придністровський регіон Молдови, вірмено-азербайджанське протистояння навколо Нагірного Карабаху.

Тому можна констатувати недостатню ефективність чинної моделі архітектури безпеки, що ґрунтується переважно на блоковому підході та нерівномірному залученні держав пострадянського простору,

у контексті забезпечення стабільного та довготривалого безпекового середовища. Результативність такої моделі залишається недостатньою насамперед у сфері контролю над звичайним озброєнням.

У цьому контексті перспективна модель загальноєвропейської безпеки має ґрунтуватися на принципі інклюзивності, що передбачає врахування інтересів та участь усіх держав регіону. Це є передумовою формування збалансованої системи стримування та забезпечення стабільності в довгостроковій перспективі.

Інституційною основою такої моделі може слугувати Організація з безпеки і співробітництва в Європі (далі – ОБСЄ), яка об'єднує понад 57 держав і має потенціал для формування всеохоплюючої платформи безпекового діалогу. Укладення нових міжнародно-безпекових актів у межах ОБСЄ, насамперед у сфері контролю над звичайними озброєннями, повинно здійснюватися з урахуванням участі всіх держав – учасниць.

Отже, регіональна система безпеки Європи має концептуалізуватися як єдиний загальноєвропейський безпековий простір, функціонування якого ґрунтується на засадах інклюзивності, рівноправної участі та збалансованості інтересів усіх держав регіону. Реалізація такого підходу є необхідною передумовою формування ефективної, стійкої та довготривалої архітектури безпеки в Європі.

Список використаних джерел

1. Calatrava A. *La transformación del sistema de seguridad europeo tras la Guerra Fría: De 1991 a la crisis de Ucrania*. Historia Actual Online. 59 (3). P. 155–170. 2022. DOI: <https://doi.org/10.36132/hao.v3i59.2293>
2. Кундеус О. М. Стратегічні концепції НАТО: еволюція головних положень та зміни у пріоритетах. Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія «Філософія, філософія права, політологія, соціологія»*. 2025. № 1 (64). С. 187–198. DOI: 10.21564/2663-5704.64.324583
3. Romańczuk, M. The role and importance of the Collective Security Treaty Organization in the security system of the post-Soviet area. *Rocznik Ochrona Polityki? (ROP)*. 2023. URL: <https://doi.org/10.15804/rop2023410> [rop2610 | PDF]
4. Bąk-Pitucha A. The role of the Visegrad Group in the European security system. *Przegląd Strategiczny*. 16. P. 195–206. 2023. URL: <https://doi.org/10.14746/ps.2023.1.14>
5. Lachowski, Z. The CFE Treaty one year after its suspension: A forlorn treaty? SIPRI Policy Brief. Stockholm International Peace Research Institute. 2009. URL: <https://www.sipri.org/sites/default/files/files/misc/SIPRIPB0901.pdf>